

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek oponenta

Autor práce: Elisabeta Rosinská
Název práce: Problematika malých rodinných firem na Příbramsku
Autor posudku: Mgr. Jaromír Mazák, Ph.D.
Návrh klasifikace práce: *dobře*

Základní charakteristika práce.

Práce se zabývá malými rodinnými firmami na Příbramsku. Pro účely rešerše problematiky rodinných firem obecně vychází autorka ze zahraničního i českého výzkumu. Empirická část je potom založena na polostrukturovaných rozhovorech se zástupci malých rodinných firem ze zkoumaného regionu. Cílem práce je identifikovat specifika těchto firem.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Cíl práce je formulovaný jako „identifikovat specifika malých rodinných firem“. Dílčím cílem je pak zhodnotit důležitost jednotlivých komponent socioemocionálního bohatství za využití následujících výzkumných otázek:

1. Jaká jsou specifika malých rodinných firem?
2. Jaká je důležitost jednotlivých komponent SEW?
3. Je SEW preferováno před finančními cíli?
4. Co vede k tomu, že rodinná firma (ne)pokračuje v další generaci?

Cíle jsou jasně formulovány a autorka se k nim vrací i v empirické části a diskusi.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Práce je postavena na standardní rešerši literatury a následném kvalitativním výzkumu postaveném na polostrukturovaných rozhovorech.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Teoretická a empirická část práce jsou vyvážené a poměrně dobře propojené do jednoho celku.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Autorka argumentuje jasně a srozumitelně, takže jednotlivé úseky textu se čtou dobře. Nicméně celkové uspořádání práce (celková struktura) působí místy trochu nepřehledně, což dělá orientaci problému a komplikuje celkové „vstřebání“ textu čtenářem. Například nepovažuji

vhodné zařadit části o dopadech SEW na finanční výsledky a nevykonnostní výsledky (3.2.1 a 3.2.2) před samotné představení hlavních komponentů SEW (3.3). Navíc když se pak objevuje další kapitola 3.4 SEW a finanční výkonnost. Také umístění SWOT analýzy rodinných firem na základě čtení literatury jako samostatné kapitola 5.1 pro mě bylo trochu překvapivé, když se de facto jedná o shrnutí Dosavadního výzkumu, což je předmět Kapitoly 3, avšak mezi kapitolu 3 a 5 je vložen ještě historický exkurz o vývoji podnikání a legislativě. Problémy se strukturací empirické části řeším ještě samostatně níže.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vzhled autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Autorka dokázala zpracovat poměrně velké množství literatury empirického i teoretičtějšího rázu (včetně vybrané legislativy) a vytáhnout z ní to, co je vzhledem k jejím výzkumným cílům důležité. Bylo by však vhodné, když se v rešerši objevuje mezi představovanými texty nějaký rozpor, aby se mu autorka explicitně věnovala a ideálně se ho na základě znalosti textů pokusila vysvětlit.

Například:

- „Na úrovni regionální ekonomiky jsou jeho typickými představiteli malé a střední podniky, které jsou často zároveň rodinnými podniky. Aby uspěly v silně konkurenčním prostředí, musí velmi rychle reagovat na nastalé změny a inovovat své činnosti. (...) Autoři se domnívají, že právě rodinné podniky budou zastávat stále významnější postavení v oblasti inovací, jelikož bývají flexibilnější a mívají efektivnější řízení ve srovnání se středními nebo velkými podniky.“ (s. 18)

VS.

- „Rodinné firmy tak často jednají konzervativněji, aby se vyhnuly neúspěchu, a vyhýbají se obchodním příležitostem, které by na firmu mohly mít negativní dopad.“ (s. 19)

Zdá se, že v literatuře se objevuje rozpor: rodinné podniky jako motor inovace VS. rodinné podniky jako konzervativní entity, které snadno propásnou obchodní příležitosti. Rozporu ale v textu není věnována pozornost, není osvětlen.

Podobně:

„Mezi slabé stránky rodinných firem lze řadit ... komplikace při hledání a udržení kvalifikovaných pracovníků“ (s. 33) – Proč je pro rodinné firmy těžké hledání a udržení kvalifikovaných pracovníků? Neříkám, že to není možné, ale bylo by dobré tyto argumenty z literatury lépe vysvětlit včetně zdůvodnění. Navíc hned další sekce začíná větou „Rodinné firmy jsou vyhledávaným zaměstnavatelem.“ (s. 34). Jak je to v souladu s tím, že je pro ně těžké hledat a udržet kvalifikované pracovníky?

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Autorka jistě odvedla hodně práce při zpracování dat, výběru vhodných citací a jejich zasazení do tematického kontextu (byť někdy by mohly být citace zkrácené).

Nicméně členění výsledkové části v sekci 6.3 Analýza dat a 6.4 Výsledky výzkumu je podle mého názoru poněkud málo přehledné. Nejprve je identifikován „seznam hlavních kategorií a kódů“, a to: Zapojení rodiny; Typické rysy malých rodinných firem; Problémy; Důležité; Socioemocionální bohatství. Autorka dále doplňuje: „Dalšími kategoriemi, jež analýza rozkryla, jsou: zastupitelnost, podpora; a samostatnými kódy: motivace, obec, gender, prolínání, prodej, pandemie a jiné.“

Jak si má čtenář vyložit vztah mezi „hlavními kategoriemi a kódy“, „dalšími kategoriemi“ a „samostatnými kódy“? Následná výsledková část je strukturována kolem bodů: Motivace, Důležité, SEW, Typické rysy, Problém. Tedy jsou zde některé hlavní kódy (ale ne všechny), některé samostatné kódy, některé zde nejsou (alespoň nadepsané) vůbec. Není tedy moc jasné, proč jsou některé kódy identifikované jako hlavní, některé jako další kategorie či kódy samostatné, když se tohoto schématu prezentace výsledků nedrží. Je pak mnohem obtížnější si na základě čtení vytvořit kognitivní obrázek, který se autorka čtenáři snaží předat.

Ocenil bych také větší provázání závěru dvou SWOT analýz. Jedna prezentovaná SWOT analýza vyplývá z literatury, druhá potom z vlastního výzkumu. Považoval bych za dobré je nějak integrovat, případně navázat diskusí toho, v čem si odpovídají, případně v čem se liší – tedy co ve vlastním výzkumu nějak posouvá, zpochybňuje nebo osvětluje SWOT analýzu čerpající z literatury. Vlastní výzkum silných stránek je velmi stručně zakončen větou „Silné stránky do značné míry odpovídají silným stránkám rodinných firem z rešerše (viz kapitola 5.1).“ (s. 36), ostatní sekce vlastní SWOT analýzy neobsahují ani to, takže je ponecháno na čtenáři, zda je vlastní výzkum autorky v souladu se SWOT analýzou založenou na literatuře, nebo není.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Na diskusi a závěrech je třeba ocenit především poctivý návrat k původním výzkumným otázkám. Za poněkud nešťastnou však považuji formulaci „Naplnit cíle práce se rozhodla za pomoci kvalitativního výzkumu, který je, vzhledem k povaze SEW, více vyhovující.“ (s. 66). Je potřeba mít na paměti, že téma prakticky nikdy neurčuje vhodnou metodu. Vhodnou metodu určuje až konkrétní výzkumná otázka nebo výzkumné otázky. Ostatně to později autorka potvrzuje sama, když zmiňuje možnost navázat kvantitativním výzkumem.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

V pořádku.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

V pořádku, oceňuji využití kombinace český a zahraničních zdrojů.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

V pořádku.

Další poznámky

Nemám další poznámky.

Celkové hodnocení práce

Na práci oceňuji především jasné ukotvení kolem konceptu socioemocionálního bohatství. To umožňuje práci konkrétně vymezit, provést vhodný výběr literatury (ve srovnání s tím, kdyby téma bylo jen široce rodinné firmy) a také vytvořit scénář s jednou logickou linkou. Naopak za největší slabinu práce považuji nepřehlednou strukturaci výsledkové části (viz výše „Hodnocení kvality empirické části práce“), kdy část výsledků je prezentována ještě před samotným představením metodologie, část až po něm a navíc v matoucí struktuře. Také bych ocenil silnější kritickou rovinu práce se zdroji a výsledky, tedy především všímání si rozporů v literatuře a následnou snahu tyto rozpory rozkrýt v dobře mířených otázkách ve vlastním výzkumu. K přihlídnutím k těmto nedostatkům navrhuji hodnocení dobře.

Otázky a náměty k obhajobě

Zajímalo by mě, zda je možné nějak vysvětlit rozpor v literatuře, kdy rodinné firmy jsou některými autory představovány jako obzvláště inovativní a jinými jako konzervativní (viz výše).

V diskusi autorka s odkazem na literaturu zmiňuje, že různé rodinné firmy mohou přikládat socio emočnímu bohatství (SEW) různý význam. Přestože připouští, že se ve výzkumu nepodařilo zcela ozřejmit faktory, které vedou k větší preferenci socio emočního bohatství, možná trochu překvapivě konstatuje následující: „Souhrnně lze však říci, že jednotlivé komponenty SEW jsou i v těch nejkrajnějších případech preferovány před finančními cíli.“ (s. 64/65) Rád bych, aby autorka při obhajobě vysvětlila, jak na základě svého výzkumu došla k takto silnému závěru.

Datum:

Podpis: